

Οι πρόσφυγες καλωσορίστηκαν επίσημα σε ορισμένες πρωτεύουσες – μερικές φορές από τους ίδιους πολιτικούς που απελαύνουν μαζικά πρόσφυγες. Οι αναλυτές μιλάνε για «ευθύνη» σχετικά με την κατάσταση των προσφύγων, αλλά ποτέ δεν εννοούν ότι η ευθύνη αυτή αφορά πρώτα από όλα τη συμβολή στο να καταστραφούν οι χώρες προέλευσης των προσφύγων. Λες και οι άνθρωποι τρέπονται σε φυγή λόγω του πολέμου και πηγαίνουν στην Ευρώπη επειδή είναι κοντά: **σε αυτή την «τραγωδία» τα ευρωπαϊκά κράτη παίζουν το ρόλο του σωτήρα**

των αναξιοπαθόντων και καταπιεσμένων του κόσμου. Είτε όμως αναλάβουν την προστασία 12.000 ή 60.000 προσφύγων από τη Συρία, η συντριπτική πλειοψηφία θα παραμείνει στην Τουρκία, το Ιράκ, την Ιορδανία και το Λίβανο. Έτσι πρόκειται απλά για μια συμβολική χειρονομία - αλλά από αυτές που παρέχουν εν αφθονία το προπαγανδιστικό υλικό για την ανθρωπιστική φύση της δυτικής κοινωνίας.

Μια εικόνα του σύγχρονου κόσμου: ο πρόσφυγας

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τα Ηνωμένα Έθνη δημιούργησαν τη Διεθνή Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων, επειδή γνώριζαν εκ των προτέρων ότι η παγκόσμια τάξη που είχαν διαμορφώσει θα ήταν μια πραγματική κόλαση για πολλούς ανθρώπους. Το δικαίωμα στο άσυλο σημαίνει ότι κάθε έθνος που υπογράφει την εν λόγω σύμβαση λέει: εντάξει, αν με κάποιον τρόπο καταφέρεις να φτάσεις στη χώρα μας, θα σου δώσουμε φαγητό, θα παρέχουμε ιατρική περίθαλψη και ίσως μερικά άλλα πράγματα. **Η βασική αρχή είναι ότι κάποιος που ξεφεύγει από τον πόλεμο ή τη δίωξη θα πρέπει να παραμείνει ζωντανός. Τίποτα περισσότερο από αυτό: ένας πρόσφυγας υποτίθεται ότι δεν έχει καμία άλλη επιθυμία εκτός από την απλή επιβίωση.**

Όσα άφησαν πίσω τους δεν μετράνε πλέον

Εκτός από ένα πράγμα: όλοι οι πρόσφυγες εξακολουθούν να είναι συνδεδεμένοι με μια υπηκοότητα. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες δεν δίνει σε κανέναν το δικαίωμα να αλλάξει την υπηκοότητά του. Δεν μπορούν απλά να την ξεφορτωθούν και να πούνε: όχι, δεν είμαι ένα Σύριος ή ένας Αφγανός. Έχουν επιβιώσει ως πολίτες ορισμένης υπηκοότητας, και η προσδοκία είναι ότι αν οι συνθήκες βελτιωθούν κάποτε στη χώρα καταγωγής τους, ενδέχεται να επιστρέψουν.

Ένα, ωστόσο, πράγμα είναι σίγουρο: ότι ανήκουν στη χώρα τους. Πρόκειται για μια σύγχρονη μορφή δουλοπαροικίας: ακριβώς όπως ένας δουλοπάροικος δεν κατέχει τη γη αλλά αντίθετα ανήκει στη γη, οι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες στη Λωρίδα της Γάζας, στην Ιορδανία, στον Λίβανο, οι οποίοι ζουν σε καταυλισμούς για σχεδόν 60 χρόνια είναι συνδεδεμένοι με το έθνος καταγωγής ανεξάρτητα από το αν οποιοδήποτε έθνος τους θέλει ή όχι. Είναι σκληρό να θεωρείσαι υπήκοος μιας χώρας στην οποία δεν μπορείς να ζήσεις.

Τώρα υπάρχουν σχεδόν 50 εκατομμύρια πρόσφυγες στον κόσμο, οι οποίοι επιβιώνουν σε στρατόπεδα που διοικούνται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες σε σύμπραξη με ιδιωτικούς φιλανθρωπικούς οργανισμούς όπως ο Ερυθρός Σταυρός. Η παγκόσμια κλίμακα των προσφυγικών ροών θεωρείται συγκλονιστική, αλλά κανείς δεν το πολυσκέφτεται όταν ένα εκατομμύριο πρόσφυγες εγκαταλείπουν τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό για να πάνε στη Ρουάντα. Μόνο όταν οι προσφυγικές ροές καταλήγουν στην καρδιά του δυτικού πολιτισμού κάτι δεν πάει καλά.

Χώρα υποδοχής

Οι πρόσφυγες δεν μπορούν απλά να ζήσουν σε άλλο μέρος του κόσμου, γιατί ο κόσμος είναι χωρισμένος σε κράτη τα οποία περιλαμβάνουν και αποκλείουν. Τα κράτη ταυτοποιούν τα άτομα είτε ως δικά τους, ως πολίτες, είτε ως αλλοδαπούς. Τα σύνορα δεν είναι φυσική κατάσταση, αλλά δημιουργούνται από κράτη που έχουν το μονοπώλιο της ισχύος σχετικά με το έδαφος και τους ανθρώπους εντός των συνόρων τους. Πολλοί πολίτες είναι περήφανοι που ανήκουν στη χώρα «τους», ωστόσο αυτό δεν προέκυψε με απόφασή τους: το κράτος καθορίζει ποιος είναι ο πολίτης και ποιος δεν είναι. Ούτε αυτό είναι μια χειρονομία καλής θέλησης: το κράτος απαιτεί οι πολίτες του να είναι νομικά υποκείμενα που υποχρεούνται να συμβάλλουν στην ευημερία του έθνους μέσω της οικονομικών και, εάν είναι απαραίτητο, των στρατιωτικών υπηρεσιών τους. Για τους ανθρώπους που γεννήθηκαν εκτός των συνόρων υπάρχει καχυποψία σε σχέση με αυτήν την υποχρέωση, επειδή θεωρείται ότι είναι υπόχρεα απέναντι σε ένα άλλο κράτος.

Οι πολιτικές για το άσυλο αποτελούν μέρος της αξίωσης κυριαρχίας της πολιτείας εντός των συνόρων της. Τα κράτη προβαίνουν σε διακρίσεις μεταξύ οικονομικά χρήσιμων μεταναστών και αιτούντων άσυλο. Οι μετανάστες είναι ευπρόσδεκτοι όταν πιστεύεται ότι θα προσφέρουν οικονομικά οφέλη για τη χώρα, ενώ τα κριτήρια για τη χορήγηση ασύλου αγνοούν την οικονομική πλευρά: υποτίθεται ότι βασίζονται σε καθαρά ανθρωπιστικούς λόγους.

Ωστόσο, δεν γίνεται κάθε είδος έκτακτης ανθρωπιστικής κρίσης δεκτό ως λόγος για την αναγνώριση προσφυγικού καθεστώτος - π.χ. εξαιρούνται οι φυσικές καταστροφές, οι λιμοί, οι επιδημίες. Η αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής δεν είναι επίσης νόμιμος λόγος εγκατάλειψης της χώρας. Ούτε αναγνωρίζονται όλες οι μορφές πολιτικής δίωξης που υπάρχουν: για να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας, κάποιος πρέπει να εγκαταλείψει ένα εχθρικό κράτος ή ένα πόλεμο που σκοπεύει να μας απαλλάξει από ένα εχθρικό κράτος, όπως η Συρία.

Η κατάσταση του αιτούντος άσυλο δεν είναι το αποφασιστικό κριτήριο για την απόρριψη ή την αναγνώρισή του. Το αποφασιστικό κριτήριο είναι το εθνικό συμφέρον του κράτους υποδοχής. Το βασικό ενδιαφέρον είναι η διπλωματία. **Η χώρα υποδοχής αποφασίζει να δεχτεί έναν αιτούντα άσυλο όταν αυτός ή αυτή είναι χρήσιμοι για τη διακήρυξη της δυσανεξίας απέναντι στις πολιτικές και οικονομικές συνθήκες της χώρας προέλευσης.** Όταν ένα κράτος εστιάζει στην προβληματική κατάσταση μιας άλλης χώρας σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, αυτοπροβάλλεται ως θεματοφύλακας αυτών των δικαιωμάτων και επιδιώκει να κερδίσει πόντους στη διεθνή διαπραγμάτευση. Σε αυτό το δράμα, οι πρόσφυγες παίζουν συμπληρωματικό ρόλο.

Υπερφίαλοι

Η Ευρώπη δεν ήθελε το τωρινό προσφυγικό ρεύμα, αλλά δεδομένου ότι δεν μπορεί να το σταματήσει εντελώς, επιδιώκει να κερδίσει κάποια προπαγανδιστικά πλεονεκτήματα σχετικά με την ηθική ανωτερότητα του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Αυτό μπορεί να γίνει εύκολα, αν κανείς αγνοήσει πώς οι ιμπεριαλιστικές δραστηριότητες της Ευρώπης σε όλο τον πλανήτη παράγουν αναπόφευκτα τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης που οδηγούν στην προσφυγιά. Ή αν κάποιος πάρει στα σοβαρά ότι αυτό έχει να κάνει με «δυτικές αξίες» - λες και τριγυρνάει το NATO σε όλο τον πλανήτη προσπαθώντας να συμβάλλει στη σταθεροποίηση.

Αρθρογράφοι στα αμερικανικά μέσα ενημέρωσης που έχουν χειροκροτήσει τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις για την ανθρωπιστική ανταπόκριση τους στην προσφυγική κρίση δείχνουν πόσο συγκυριακός είναι αυτός ο ανθρωπισμός, ειδικά όταν επιχειρηματολογούν ενάντια στους αυξανόμενους αντιρρησίες που αντιτείνουν ότι εάν οι πρόσφυγες δεν ταιριάζουν με εμάς, δεν θα πρέπει να τους αναλάβουμε: ο Μάικλ Ιγκνάτιεφ στους New York Times της 5ης Σεπτεμβρίου (με τίτλο Η προσφυγική κρίση δεν είναι ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα) επιδιώκει να αντικρούσει το επιχείρημα αυτό παρατηρώντας πόσο σπουδαίοι πολίτες έγιναν οι πριν σαράντα χρόνια πρόσφυγες του Βιετνάμ και της Ουγγαρίας. Αναζητά κάτι θετικό,

προσπαθώντας να κάνει παραλληλισμό με μια μη παράλληλη κατάσταση. Υποθέτει ότι αυτοί οι άνθρωποι που έρχονται δεν θα είναι σαν εμάς, είναι διαφορετικοί.

Νομιμοποιώντας τέτοιες αντιρρήσεις, τελικά υπονομεύει τη δική του θέση, λόγω του φόβου του ότι μπορεί να κάνει λάθος: πρέπει να τους αναλάβουμε γιατί θα συμβάλουν στο έθνος «μας». Από τη στιγμή που η «χρησιμότητα» υπερτονίζεται, το ηθικό πλεονέκτημα πηγαίνει στο διάβολο. Αυτό δεν επισημαίνεται από κανένα επειδή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επιχειρηματολογούν πάντα από τη σκοπιά του έθνους και των αναγκών του. Το μόνο ερώτημα είναι ο αριθμός των προσφύγων που η Ευρώπη ή οι ΗΠΑ μπορούν να δεχθούν. Αν υποδεχτούμε πρόσφυγες, δεν θα έρθουν περισσότεροι; Είναι πραγματικά αυτό λύση ή ανοίγουμε το κουτί της Πανδώρας; Πώς θα λύσουμε “εμείς” αυτό το πρόβλημα; Με άλλα λόγια: δεν έχουν οι πρόσφυγες προβλήματα, το κράτος έχει πρόβλημα με τους πρόσφυγες.

Η ευρωπαϊκή αριστερά δεν είναι πολύ διαφορετική. Ο Gregor Gysi, επικεφαλής του γερμανικού κόμματος Die Linke, χρησιμοποιεί την κρίση των προσφύγων για να επικρίνει την κυβέρνηση Μέρκελ, λέγοντας ότι κάνει τις λάθος επιλογές. Για να σώσουμε αντίθετα ισχυρίζεται κάθε άνθρωπο στα προσφυγικά πλοίαρια, οφείλουμε “εμείς” να παρέμβουμε στη Συρία και στην Αφρική. Τι σημαίνει όμως για τη Γερμανία να επιλύσει το πρόβλημα της Συρίας ή της Αφρικής; Αυτό αντιστοιχεί στο να προσκαλέσουμε εμείς (οι αμερικάνοι πολίτες) τις ΗΠΑ να κατακτήσουν τη Συρία και οποιαδήποτε άλλη χώρα αντίθεση στη Δύση.

Το ευρωπαϊκό τεστ ασφάλειας

Εκτός από τη λειτουργία του στο πεδίο της διπλωματίας, η πολιτική ασύλου στην Ευρώπη έχει μία εσωτερική πλευρά: με φόντο την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά, η ΕΕ έχει αναλάβει τη δημιουργία Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου. Κατά συνέπεια, η ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιήσει την πολιτική ασύλου της όχι μόνο ως διπλωματικό μέσο εναντίον άλλων χωρών, αλλά, με ανάλογο τρόπο, τα κράτη-μέλη ανταγωνίζονται μεταξύ τους στο εσωτερικό της ΕΕ, λειτουργεί ως διπλωματικό εργαλείο εντός της ΕΕ επίσης.

Η προσφυγική κρίση λέγεται ότι θα δημιουργήσει την επόμενη κρίση της αλληλεγγύης μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Το στοίχημα για τη Γερμανία είναι το κατά πόσον μπορεί να επιβάλλει τη δική της εκδοχή ευρωπαϊκής ενότητας στο θέμα αυτό επίσης. Παρ’ όλες τις περικοπές τις οποίες επέβαλε στην ελληνική κυβέρνηση, δεν θα υπάρξει περικοπή στρατιωτικών δαπανών στην Ελλάδα, οι οποίες είναι αναγκαίες για το σκοπό αυτό. Μεταξύ των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης που λένε όχι στις ποσοστώσεις των προσφύγων που προσπαθεί η Γερμανία να επιβάλλει σε ολόκληρη την Ευρώπη, το πρόβλημα εστιάζεται στην Ουγγαρία και την κυβέρνησή της, η οποία ήρθε στην εξουσία αρνούμενη την υποτέλεια της χώρας στη Γερμανία και προβάλλοντας το σύνθημα «η Ουγγαρία για τους Ούγγρους».

Μακροπρόθεσμος στόχος της Ευρώπης είναι μια ενιαία εξωτερική πολιτική που θα προάγει το σχέδιο της ευρωπαϊκής παγκόσμιας δύναμης. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφυγική κρίση αντιμετωπίζεται ως μια δοκιμασία για το αν η Ευρώπη μπορεί να σφυρηλατήσει μια ενιαία πολιτική γύρω από το θέμα των προσφύγων. Όλα τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν συμφωνήσει σε μια στρατιωτική πολιτική κατά της Λιβύης, με τη μορφή της ευρωπαϊκής ναυτικής δύναμης που θα εμποδίζει τον διάπλου των πλοιαρίων στη Μεσόγειο. Αυτό δύσκολα το λες «welcome, refugees» προσέγγιση. Οι πρόσφυγες είναι το υλικό πάνω στο οποίο σφυρηλατείται αυτή τη στιγμή το ευρωπαϊκό σχέδιο. Αυτό είναι ο τρόπος που η Ευρώπη ασχολείται με την «ντροπή» να πεθαίνουν στις ακτές της χιλιάδες πρόσφυγες.

Αποκαθιστώντας την τάξη

Η Γερμανία κλείνει τώρα τα σύνορά της με την Αυστρία, διότι θέλει μια ομαλή διαδικασία. Ο υπουργός Εσωτερικών ανησυχεί για τα «διακυβεύματα της ασφάλειας» Αυτό δεν είναι απλά παράνοια. Γιατί δεν θα μπορούσαν να υπάρξουν εχθροί της Ευρώπης μεταξύ των μαζών των προσφύγων; Η Γερμανία επισημαίνει ότι δεν έχει ανοικτά σύνορα: Δεν μπορεί ο καθένας να εισέρχεται. Η Γερμανία δεν είναι η γη της

επαγγελίας! Θέλει να κάνει μια διαλογή και να κάνει διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων που προσπαθούν να γλιτώσουν από μια φρικτή κατάσταση και όσους «θέλουν απλώς μια καλύτερη ζωή».

Έτσι, το περιθώριο για τις ανθρωπιστικές χειρονομίες εξαντλείται γρήγορα. Η Γερμανία μπορεί να διαχειριστεί εύκολα 10.000 πρόσφυγες το χρόνο και τώρα μιλάμε για 100.000 το χρόνο. Είναι σίγουρο ότι θα είναι δύσκολο να τακτοποιήσουν το θέμα, αλλά το νομικό σύστημα και οι γραφειοκράτες θα διεκπεραιώσουν τις τυπικές τους υποχρεώσεις. Ένα πράγμα ακόμα είναι σίγουρο: ο καθένας που θα αντιμετωπίζεται ως πρόσφυγας δεν θα είναι πιθανός μελλοντικός πολίτης της Ευρώπης. Δεν αντιστοιχεί στο να έχει κάποιος το δικαίωμα να ζει στη Γερμανία ή την Αυστρία και τη Σουηδία. Όσοι θα γίνονται δεκτοί θα φιλοξενοούνται σε κατ' όνομα δομές επανεγκατάστασης ακριβώς όπως φιλοξενοούνται και σε χιλιάδες στρατόπεδα προσφύγων σε όλο τον κόσμο. Τώρα θα υπάρχουν πόλεις καταυλισμών στο Μόναχο, αντί στην Τουρκία. Ο πολυθρύλητος ανθρωπισμός της Ευρώπης είναι τελικά ένα ακόμη προσφυγικό στρατόπεδο.

Άρθρο του Geoffrey McDonald στο περιοδικό CounterPunch Magazine

<http://www.counterpunch.org/2015/09/17/europes-propaganda-coup-welcome-refugees/>

Ο Geoffrey McDonald είναι ένας από τους εκδότες του Ruthless Criticism (ruthless_criticism@yahoo.com)

Μετάφραση: **Electra**